

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/149/2018
Identifikačné číslo spisu: 7713212355
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7713212355.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom v F. XX, zastúpeného BARKOCI law firm, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Nám. slobody 28, IČO: 47 247 916, proti žalovanému Y. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom v Q. XX, zastúpenému JUDr. Slavomírom Kučmášom, advokátom, so sídlom v Michalovciach, Plynárenská 1, o zaplatenie 13 090 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 5 C 162/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2017 sp. zn. 3 Co 349/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. júna 2016 č. k. 5 C 162/2013-250 výrokom I. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 37 € spolu s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 08. júla 2013 do zaplatenia, výrokom II. žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, výrokom III. rozhodol, že o trovách konania súd rozhodne samostatným rozhodnutím.

1.1. Rozhodnutie právne odôvodnil § 420 ods.1, § 444, § 441 a § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Podľa jeho názoru žalobca preukázal kumulatívne splnenie zákonom požadovaných podmienok pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody podľa § 420 OZ, porušenie právnej povinnosti, vznik škody, príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody a zavinenie.

1.2. K porušeniu právnej povinnosti zo strany žalovaného jednoznačne došlo, čo mal súd za preukázané z uznesenia Okresného súdu Michalovce sp. zn. 1 T 25/2011 zo dňa 20. decembra 2011 z ktorého vyplýva, že žalovaný Y. Y. sa dopustil prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona, a to tým, že dňa 10. júla 2010 o 10:50 hod. v katastri obce Q., okr. L. premával po lesnej ceste od chaty Č. smerom do obce Q.M., pričom nerešpektoval dopravnú značku B1 zakazujúcu vjazd všetkých vozidiel v oboch smeroch na uvedenú komunikáciu a tiež nebol držiteľom vodičského oprávnenia. Viedol štvorkolku zn. Linhai 260 2x4 určenú na jazdu pre jednu osobu s nefunkčnými brzdami o ktorej závade mal vedieť, pričom prekročil počet povolených prepravovaných osôb, keď na

motorovom vozidle viezol ďalších troch spolujazdcov, a to T. N., Y. U. a R. Q., pričom pri jazde z kopca v dôsledku zlého technického stavu vozidla neprispôsobil techniku jazdy tomuto stavu, vedenie preťaženej štvorkolky nezvládol a s touto zbehol z cesty po pravej strane, kde narazil do svahu betónovej priekopy, po prejení ktorej následne s vozidlom zostal stáť v lesnom poraste. Pri dopravnej nehode došlo k zraneniu spolujazdcov, ktorých Y. Y. viezol na štvorkolke, z ktorých T. N. utrpel otras mozgu ľahkého stupňa, tržnú ranu v pravej spánkovej oblasti, triestivú zlomeninu pravej stehnovej kosti s dobou liečenia a práceneschopnosti v trvaní päť mesiacov a Y. U. utrpel povrchové odreniny na pravom kolene a zlomeninu hlavice ľavej ramennej kosti s dobou liečenia a práceneschopnosti v trvaní osem týždňov. Citovaným uznesením súd trestné stíhanie proti Y. Y. zastavil a schválil zmier, ktorý bol uzavretý dňa 20. októbra 2011 s tým, že Y. Y. sa ku skutku v celom rozsahu doznal a škodu poškodeným Dôvera zdravotná poisťovňa, a.s. Bratislava a T. N.Č. v celom rozsahu uhradil. Y. U. si nárok na náhradu škody neuplatnil a žalovaný zložil na účet Okresného súdu Michalovce peňažnú sumu na všeobecne prospešné účely vo výške 200,- eur. V tejto súvislosti konštatoval, že táto skutočnosť však nemení nič na tom, že žalovaný vyššie uvedený prečin nespáchal a považoval za potrebné dodať, že v zmysle § 135 ods. 1 O.s.p. je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin.

1.3. Výška škody v majetkovej sfére žalobcu, podľa súdu prvej inštancie bola preukázaná zo znaleckého posudku Y. R. M. o priznaní bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v celkovej výške 450 bodov, čo pri hodnote bodu 15,72 eur predstavuje sumu 7.074,- eur. Súd mal za preukázané aj príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody, nakoľko k poškodeniu zdravia vo sfére žalobcu došlo práve v dôsledku dopravnej nehody dňa 10. júla 2010, čo vyplýva z uznesenia Okresného súdu Michalovce 1 T 25/2011 zo dňa 20. decembra 2011 ako aj z výpovede žalobcu a z výpovede žalovaného, ktorý sa v trestnom konaní k spáchaniu trestnej činnosti priznal.

1.4. Čo sa týka zavinenia súd mal toto tiež za preukázané, a to vo forme vedomej nedbanlivosti, keďže žalovaný vedel, že nemá oprávnenie na vedenie motorového vozidla, napriek tejto skutočnosti dňa 09. júla 2010 a následne 10. júla 2010 premával štvorkolkou z obce Q. na chatu Č. a naspäť, pričom porušil jednak zákaz vedenia motorového vozidla ako aj ďalšie predpisy o cestnej premávke, a to hlavne zákon o cestnej premávke č. 8/2009 Z.z., konkrétne § 4 ods. 1 písm. a/ použiť na jazdu len vozidlo, ktoré možno prevádzkovať na ceste, § 4 ods. 1 písm. b/ citovaného zákona mať pri sebe platné doklady predpísané týmto zákonom alebo osobitným predpisom, § 4 ods. 1 písm. c/ citovaného zákona venovať sa plne vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke, § 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona vodič nesmie viesť motorové vozidlo bez príslušného vodičského oprávnenia, § 45 ods. 1 citovaného zákona, keď dovolil, aby sa prekročil povolený počet prepravovaných osôb, keďže na predmetnej štvorkolke sa prepravovali štyri osoby, pričom táto bola konštruovaná najviac na dve osoby. Podľa vlastnej výpovede žalovaného v čase tesne pred dopravnou nehodou zistil, že štvorkolka nemá funkčné brzdy a podľa znalca K. H. L. z odboru technického stavu cestných vozidiel nefunkčné brzdy na štvorkolke, na ktorej žalobca premával 10. júla 2010 už boli v predchádzajúcom období a tento znalec skonštatoval, že štvorkolka nebola v prevádzkyschopnom stave a stav brzd ako aj preťaženie štvorkolky mali za následok vznik tejto nehody. Ak by žalovaný mal v poriadku brzdy a na štvorkolke prepravoval predpísaný počet osôb je vysoko pravdepodobné, že by k nehode dňa 10. júla 2010 nedošlo.

1.5. Súd prvej inštancie vyhodnotil aj správanie sa žalobcu v čase nehody, ktoré bolo tiež podľa názoru súdu v rozpore s platnými právnymi predpismi (§ 2 ods. 2 písm. t/, § 3 ods. 1 zák. č. 8/2009 Z.z.). Predovšetkým uviedol, že žalobca ako účastník cestnej premávky - spolujazdec mal v čase nehody 10. júla 2010 platné vodičské oprávnenie skupiny „B“ a teda bol osobou náležite odborne poučenou o tom, ako sa má správať ako účastník cestnej premávky v postavení spolujazdca. Súd mal za to, že žalobca dňa 10. júla 2010 rozhodne mal vedomosť o tom, že Y. Y. v tom čase ako 15 - ročný nemal vodičské oprávnenie na vedenie štvorkolky a napriek tomu, že vedel, že štvorkolka nie je stavaná na prepravu štyroch osôb a vedel po akom teréne sa bude štvorkolka z lokality Č. do obce Q. prepravovať nasadol na túto štvorkolku na miesto, ktoré nie je na to určené, na zadný rám štvorkolky aj s ďalším nákladom - vrece s odpadkami, ktorá skutočnosť mu bránila tiež v riadnom pridržávaní sa rámu štvorkolky, k čomu dochádzalo v podstate iba jednou rukou z jeho strany. Dospel vzhľadom k uvedenému k záveru, že v danom prípade prichádza do úvahy aj spoluzavinenie žalobcu ako poškodeného v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka, a to v rozsahu 50 %.

1.6. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s procesnou obranou žalovaného, podľa ktorej je uplatnený nárok premlčaný. V tejto súvislosti uviedol, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že k ukončeniu

liečby žalobcu došlo 01. marca 2012, teda nárok bol uplatnený včas vo všetkých uplatnených položkách, čo sa týka bolestného ako aj sťaženia spoločenského uplatnenia.

1.7. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania a s prihliadnutím, že žalobca prijal od žalovaného na základe dohody o urovnaní sumu 3.500,- eur a pri zohľadnení 50 % spoluzavinenia žalobcu považoval nárok žalobcu za dôvodný po sumu 37,- eur, ktorá predstavuje rozdiel medzi polovičnou výškou škody a poskytnutým plnením. Obranu žalovaného o zániku záväzku, ktorá spočívala v tom, že strany uzatvorili dohodu o urovnaní podľa § 584 a nasl. OZ si neosvojil. Uviedol, že nenašiel iný dôvod, pre ktorý by žalovaný plnil žalobcovi 3.500,-eur len z titulu náhrady škody na jeho zdraví v dôsledku dopravnej nehody z 10. júla 2010.

1.8. Súd prvej inštancie v kontexte dohody o urovnaní zaviazal žalovaného na zaplatenie žalobcovi sumy 37,- eur spolu s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 08. júla 2013 a v prevyšujúcej čast' nároku žalobcu zamietol.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. septembra 2017 sp. zn. 3 Co 349/2016 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil (vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti) a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie riadne a úplne zistil skutkový stav veci, tento zistený skutkový stav podradil pod relevantné ustanovenia hmotného práva, pričom hmotnoprávne normy na zistený skutkový stav správne aplikoval a interpretoval ich obsah. Stotožnil sa s dôvodmi napadnutého rozsudku v tej časti, v ktorej bola žaloba zamietnutá v prevyšujúcej časti a konštatoval správnosť dôvodov (§ 387 ods. 2 CSP).

2.2. Z pohľadu skutkových zistení odvolací súd bol názoru, že v zásade nie je spor ani v tom, že žalobca ako spolujazdec porušil pravidlá cestnej premávky spôsobom, ako ich v odôvodnení rozsudku opísal súd prvej inštancie, sporné zostávalo právne posúdenie tohto porušenia, žalobca ako odvolateľ namietal, že porušenia pravidiel cestnej premávky sú z jeho strany zanedbateľné vo vzťahu k spôsobu porušenia povinností žalovaným.

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne vyhodnotil otázku spoluzavinenia žalobcu ako poškodeného na vzniku škody. Za správne považoval zistenia súdu prvej inštancie, že žalobca mal vedomosť o tom, že žalovaný nemá vodičské oprávnenie na vedenie štvorkolky, že žalobca naskočil na štvorkolku bez súhlasu, resp. proti vôli žalovaného, že sedel na časti vozidla, ktorá nebola určená na sedenie a navyše sa pri jazde riadne nedržel napriek tomu, že šlo o jazdu po lesnom teréne a v tejto súvislosti dodal, že ak by sa žalobca správal s náležitou opatrnosťou, rešpektovaním pravidiel cestnej premávky, k vzniku škody na zdraví by nedošlo; preto porušenie predpisov o cestnej premávke bolo v priamej príčinnej súvislosti so vznikom škody, teda spoluzapríčinilo vznik poškodenia zdravia žalobcu.

2.4. Na odvolacie námietky žalobcu týkajúcej sa výšky náhrady škody a spochybnenia obsahu, resp. účelu dohody o urovnaní uviedol, že pokiaľ ide o odškodnenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia nie je možné nevziať do úvahy dohodu o urovnaní, ktorá bola uzavretá medzi sporovými stranami dňa 06. júna 2011. Poukázal na čl. 1 tejto dohody v zmysle ktorého žalobca ako poškodený si bol nepochybne vedomý, že možné trvalé následky nebolo možné v čase uzavretia dohody bodovo ohodnotiť (čl. 1 ods. 3 dohody), avšak aj v prípade týchto nárokov, o ktorých existencii žalobca mal vedomosť, nevedel však o ich výške, bola uzavretá dohoda o urovnaní, v zmysle ktorej sa žalovaný zaviazal pri podpise dohody zaplatiť žalobcovi sumu 3.500,- eur, k čomu aj nepochybne došlo. V zmysle čl. 2 ods. 2 dohody sa považujú všetky nároky z titulov tejto udalosti za urovnané. Argument odvolateľa, že by sa aj na dohodu o urovnaní malo vzťahovať ustanovenie § 574 ods. 2 OZ považoval za nelogický a odporujúci právnej úprave zákona.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), a to podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V dovolaní tvrdí, že právo na náhradu škody, ktoré v tomto konaní uplatňoval, v čase uzatvorenia dohody medzi stranami neexistovalo, preto s poukazom na ustanovenie § 41 v spojení s § 574 ods. 2 OZ namietal neplatnosť jej čl. 2 ods. 1, v zmysle ktorého sa za vysporiadané považujú všetky ku dňu podpisu dohody existujúce, zároveň však aj budúce možné nároky žalobcu na náhradu škody v dôsledku dopravnej nehody. Uviedol, že vo veci aplikácie ustanovenia § 574 ods. 2 OZ

zaujal svoje stanovisko Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení z 5. júna 2009 sp. zn. 6 MOBdo 4/2008, keď uviedol cit. „Podľa § 585 ods. 1 OZ dohodou o urovnaní môžu účastníci upraviť práva medzi nimi sporné alebo pochybné. Dohoda, ktorou majú byť medzi účastníkmi upravené všetky práva, sa netýka práva, na ktoré účastník nemohol pomýšľať. Z uvedeného zákonného znenia vyplýva, že účastníci urovnania riešia vzájomnú spornosť alebo pochybnosť svojich záväzkov tým, že vzájomné práva a povinnosti nahradia novými. Výrovanie sa môže týkať len niektorých vzájomných práv a povinností, s ktorými neboli účastníci v zhode, ale tiež celého záväzku, alebo všetkých doterajších záväzkov medzi účastníkmi (generálne urovanie), ale s výnimkou tých práv a povinností, na ktoré niektorý z účastníkov nemohol pomýšľať v dobe, kedy bola dohoda o urovnaní uzavretá. Táto dohoda o urovnaní musí spĺňať aj základné zákonné požiadavky na právne úkony z hľadiska ich platnosti. To znamená, že jej obsahom nemôže byť právo, ktoré má vzniknúť v budúcnosti.“ Podľa presvedčenia dovolateľa je tak nepochybné, že aj pre dohodu o urovnaní platí zásada v zmysle § 574 ods. 2 OZ a to, že dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť v budúcnosti je neplatná. Účelom je chrániť veriteľa pred následkami nerozvážneho vyhlásenia o vzdaní sa práv, ktoré môžu vzniknúť v budúcnosti (napr. právo na náhradu budúcej škody). Platne sa možno vzdať len takých majetkových práv, ktoré v dobe uzavretia dohody o vzdaní sa práva existujú a možno s nimi disponovať. Zdôraznil, že závery v tomto rozhodnutí vyjadrené neboli v neskorších rozhodnutiach spochybnené. S ohľadom na uvedené žiadal rozsudok odvolacieho súdu a ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne dovoľaním napadnutý rozsudok zmeniť a žalobcovi priznať náhradu trov konania v plnom rozsahu.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovoľaniu žiadal dovoľanie ako nedôvodné odmietnuť. Uviedol, že dôvody prípustnosti dovoľania nepovažuje za dané.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovoľací súd“) ako súd dovoľací (§ 35 CSP) po zistení, že dovoľanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovoľanie treba odmietnuť.

6. Dovolenie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovoľania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovoľanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovoľanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovoľaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovoľanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovoľanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovoľacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. V danom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovoľania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Z obsahu podaného dovoľania (§ 124 ods. 1 v spojení s čl. 11 CSP) je zrejmé, že za relevantné podľa tohto ustanovenia považuje otázku aplikácie § 574 ods. 2 OZ aj na situáciu práva na náhradu škody - bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré právo v čase uzatvorenia dohody o urovnaní medzi stranami sporu neexistovalo.

9. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Obsah tohto pojmu napĺňajú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Patrí doň

ale aj prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 3 Cdo 163/2018, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017).

10. Žalobca v dovolaní namieta, že odvolací súd dospel vo svojom rozhodnutí k nesprávnym právnym záverom ohľadom riešenia právnej otázky dohody o vzdaní sa práva v spojitosti s dohodou o urovaní. Zastáva názor, že závery znaleckého posúdenia potvrdili tézu žalobcu, že právo na náhradu škody, ktoré si v konaní uplatňoval, v čase uzatvorenia dohody o urovaní medzi stranami neexistovalo, preto s poukazom na ustanovenie § 41 OZ v spojení s ustanovením § 574 ods. 2 OZ namietal neplatnosť jej čl. 2 ods. 1, v zmysle ktorého sa za vysporiadané považujú všetky, ku dňu podpisu dohody existujúce, zároveň i budúce možné nároky na náhradu škody na zdraví v dôsledku dopravnej nehody. Nesúhlasil s konštatovaním odvolacieho súdu, ktorý v tomto smere doplnil, že ustanovenie § 574 ods. 2 OZ sa vzťahuje výlučne na dohodu o odpustení dlhu, resp. dohodu o vzdaní sa práva podľa § 574 ods. 1 OZ a označil za nelogický a právnej úprave zákona odporujúci argument, že by sa aj na dohodu o urovaní malo vzťahovať ustanovenie § 574 ods. 2 OZ. Svoju argumentáciu o odklone právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podložil žalobca poukázaním na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 MOBdo 4/2008.

11. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu.

12. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. júna 2009 sp. zn. 6 MOBdo 4/2008 sa zaoberá otázkou posúdenia platnosti dohody o urovaní podľa § 585 ods. 1 OZ. Problematiku prejednával najvyšší súd po tom, čo najprv Okresný súd Bratislava III v rozsudku z 20. júna 2006, č. k. 22 Cb 137/05-236 uzavrel, že dohoda o urovaní je neplatná, pretože aj keď sa jedná o generálnu dohodu o urovaní, neboli splnené podstatné náležitosti pre jej uzavretie, pretože podľa obsahu tejto dohody jej predmetom nebola kúpna cena splatná 17. septembra 2004, ale iba záväzky súvisiace so zmluvou o prevode obchodného podielu spoločníka, a preto žalobe o zaplatenie kúpnej ceny nehnuteľnosti 4 552 600,- Sk so špecifikovaným príslušenstvom vyhovel. Na odvolanie žalovaného R., s.r.o., Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 31. mája 2007 sp. zn. 1 Cob 365/2006 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Krajský súd rozsudok odôvodnil v podstate tým, že právne posúdenie súdom prvého stupňa je nesprávne pre chybné posúdenie dohody o urovaní z hľadiska jej predmetu. Podľa odvolacieho súdu dohoda o urovaní nie je neplatná vzhľadom k personálnemu prepojeniu strán v osobe Ing. P. a zisteniu, že predmet urovnania neobsahuje sporné alebo pochybné práva; podľa obsahu ide o úpravu všetkých práv, teda aj práv z kúpnej zmluvy. Pri tomto závere vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa z ktorého vyplýva, že pred uzavretím dohody o urovaní žalobca B, s.r.o. vedel z obsahu kúpnej zmluvy o tom, že kúpna cena nebola uhradená, pretože jej splatnosť bola dohodnutá do 17. septembra 2004 a preto na svoje právo na zaplatenie kúpnej ceny mohol a mal pomýšľať pri podpisovaní dohody o urovaní podľa § 585 OZ. Proti zmeňujúcemu rozsudku krajského súdu generálny prokurátor Slovenskej republiky podal mimoriadne dovolanie, na podklade ktorého najvyšší súd uznesením rozsudok napadnutý mimoriadnym dovolaním zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že odvolací súd na základe zistených skutočností dospel k nesprávnemu právnemu záveru, lebo nesprávne právne posúdil platnosť dohody o urovaní podľa § 585 ods. 1 OZ. V podstatnom na odôvodnenie rozhodnutia uviedol:

„V prejednávanej veci medzi účastníkmi konania bola uzavretá kúpna zmluva 17. septembra 2002, z ktorej žalobcovi vzniklo právo na zaplatenie kúpnej ceny v sume 4 552 600,- Sk, ktorá suma je predmetom tohto konania na základe žaloby podanej 6. apríla 2005. Žalovanému ako kupujúcemu vznikla povinnosť zaplatiť kúpnu cenu v okamihu dohodnutej splatnosti, t. j. 17. septembra 2004. Až v prípade,

ak by v lehote splatnosti nebola kúpna cena žalovaným zaplatená, došlo by medzi ním a žalobcom k rozporu z predmetného záväzkového vzťahu. Spornosť z toho právneho vzťahu by mohla byť predmetom dohody o urovnaní uzavretej podľa § 585 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Do doby splatnosti kúpnej ceny medzi účastníkmi zmluvy žiadna pochybnosť alebo spornosť neexistuje. To znamená, že ani nevznikla potreba úpravy vzájomných práv a povinností s následnou náhradou novými v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia.

Dohodu o urovnaní dňa 10. decembra 2002 podpísali na jednej strane žalobca (predtým s obchodným menom R., spol. s r.o.) zastúpený konateľom Ing. T. a Z., bytom J., zastúpený na základe plnej moci z 19. septembra 2001 Ing. T. a na druhej strane žalovaným, zastúpeným konateľom Ing. P..

Z článku I. nazvanej „Preambula“ vyplýva účel dohody o urovnaní, keď zmluvné strany uviedli, že dohoda naväzuje na uzavretú zmluvu o prevode obchodného podielu žalovaného v spoločnosti žalobcu na Z. z rovnakého dňa (bod 2).

Podľa článku I. bod 3. medzi účastníkmi zmluvy je sporné a pochybné, či žalovaný má voči žalobcovi, alebo voči spoločníkovi Z. nejaké práva alebo povinnosti z právnych vzťahov, ktoré by sa akýmkoľvek spôsobom a v akomkoľvek rozsahu dotýkali existencie spoločnosti a jej celej činnosti.

V článku II. bod 1. účastníci zmluvy okrem iného dohodli, že žalovaný nemá voči žalobcovi a zároveň žalobca nemá voči žalovanému žiaden peňažný ani nepeňažný nárok vyplývajúci z akéhokoľvek právneho dôvodu, ktorý by sa akýmkoľvek spôsobom a v akomkoľvek rozsahu dotýkal existencie spoločnosti a jej celej činnosti. Ďalej sa dohodli, že zachovávajú faktický a právny stav ku dňu účinnosti tejto dohody, teda že nie sú povinní navzájom si nič plniť ani vracieť.

Podľa názoru dovolacieho súdu zo znenia článku I. dohody o urovnaní vyplýva, že dôvodom jej uzavretia bol prevod obchodného podielu žalovaného v spoločnosti žalobcu na tretiu osobu - Z.. Nevyznačili aký záväzok, resp. právo bolo medzi nimi sporné. Riešila sa len spornosť a pochybnosť práv vyplývajúcich z právnych vzťahov, ktoré „by sa akýmkoľvek spôsobom a v akomkoľvek rozsahu dotýkali existencie spoločnosti a jej celej činnosti“.

Predmet činnosti žalobcu je vymedzený v zápise v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, vložke č. X., oddiel: Sro. Je nepochybné, že právo žalobcu na zaplatenie kúpnej ceny za predaj nehnuteľností z kúpnej zmluvy zo 17. septembra 2002 sa netýka existencie spoločnosti, ani jej činnosti. Nehnuteľnosti, ktoré mal žalobca vo vlastníctve, predal svojmu spoločníkovi za odplatu. Povinnosť žalovaného zaplatiť kúpnu cenu vyplýva z kúpnej zmluvy a z ustanovenia § 447 Obchodného zákonníka. Podľa obsahu nie je zrejmé, že by žalovaný pred jeho splatnosťou opodstatnenosť svojho záväzku voči žalobcovi namietal.

Vzhľadom na účel a dohodnuté znesenie dohody a urovnaní z 10. decembra 2002 nebol daný právny dôvod, aby práva a povinnosti z kúpnej zmluvy, uzavretej 17. septembra 2002, boli predmetom urovnania podľa § 585 ods. 1 Občianskeho zákonníka“.

13. Podľa § 585 OZ dohodou o urovnaní môžu účastníci upraviť práva medzi nimi sporné alebo pochybné (ods. 1 veta prvá). Dohoda, ktorou majú byť medzi účastníkmi upravené všetky práva, sa netýka práv, na ktoré účastník nemohol pomýšľať (ods. 1 veta druhá). Doterajší záväzok je nahradený záväzkom, ktorý vyplýva z urovnania (ods. 3). Podľa § 587 OZ i keď strany vyhlásia, že urovnáním sú medzi nimi upravené všetky vzájomné práva, týkajú sa tieto účinky iba právneho vzťahu, v ktorom vznikla medzi nimi spornosť alebo pochybnosť, ibaže z obsahu urovnania nepochybne vyplýva, že sa urovanie týka aj iných vzťahov.

14. Teória práva vníma urovanie (transactio, pokonávka) ako dohodu účastníkov záväzkového právneho vzťahu, ktorou účastníci odstraňujú spornosť alebo pochybnosť vzájomných práv a povinností tým, že ich ruší a nahradzuje novými. Doterajší záväzok tak zaniká a je nahradený záväzkom novým,

ktorý vyplýva z urovnania. Urovnaním môžu byť upravené medzi účastníkmi akékoľvek sporné práva, ktorými môžu disponovať (záväzky z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, záväzky zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo iných právnych dôvodov). Spornosťou práv v zmysle § 585 OZ sa nemenia súdne spory, ale rozdielny názor účastníkov na otázku existencie, platnosti záväzku, jeho kauzy, či obsahu (čo, prípadne v akom rozsahu, má byť plnené, kedy a pod.). Stačí ak jednej zo strán sa určité právo, ktoré je súčasťou vzájomného právneho vzťahu, javí sporným bez ohľadu na to, či spor existuje. Môže ísť aj o pochybnosť celkom subjektívnej povahy, ktorých príčinou môže byť aj omyl. Pochybnosť sa môže týkať otázok tak skutkových ako aj právnych. Účelom urovnania nie je zistiť skutočný stav veci, ale predchádzať ďalším nezrovnalostiam alebo sporom tým, že pôvodný záväzok v ktorom sa sporné právo vyskytlo, sa zruší a nahradí záväzkom novým v dôsledku čoho plní nielen solučnú, ale aj obligačnú funkciu a je samostatným zaväzovacím dôvodom. Predpokladom je však spornosť, či pochybnosť, ktorú strany majú. Nie je vylúčené, že urovanie sa môže týkať len niektorých vzájomných práv a povinností (kde účastníci neboli v zhode); môže sa týkať aj celého záväzku alebo všetkých doterajších záväzkov (tzv. generálne urovanie), avšak s výnimkou tých práv a im zodpovedajúcim povinnostiam, na ktoré niektorý z účastníkov nemohol pomýšľať v dobe, kedy bola dohoda o urovaní uzatvorená. Prevažná časť právnej doktríny a súdna prax dospeli k záveru, že záväzok, ktorý neexistuje a má vzniknúť až v budúcnosti, nie je vopred možné urovnať.

15. Pokiaľ ide o dohodu o urovaní zo 06. júna 2011, je rozhodnutie odvolacieho súdu založené predovšetkým na závere, že pre odškodnenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia nie je možné nevziať do úvahy dohodu o urovaní. V tejto súvislosti uviedol iba, že žalobca ako poškodený si bol nepochybne vedomý, že možné trvalé následky nebolo možné v čase uzavretia dohody bodovo ohodnotiť (čl. 1 ods. 3 dohody), že aj v prípade týchto nárokov, o ktorých existencii žalobca mal vedomosť, nevedel však o ich výške, bola uzavretá dohoda o urovaní, v zmysle ktorej sa žalovaný zaviazal pri podpise dohody zaplatiť žalobcovi sumu 3.500,- eur. Nič viac, ani menej. Dovolateľom namietanú okolnosť, že v tejto časti išlo o vzdanie sa práva podľa § 574 ods. 2 OZ osobitne neposudzoval, poukázal len na rozdiely medzi právnou úpravou v zmysle § 574 a § 585 OZ. Odvolací súd konštatoval, že sa stotožnil s dôvodmi napadnutého rozsudku v tej časti, v ktorej bola žaloba zamietnutá v prevyšujúcej časti a konštatoval správnosť dôvodov (§ 387 ods. 2 CSP).

16. V danom prípade žalobca v dovolaní uviedol, že pri riešení otázky aplikácie § 574 ods. 2 OZ aj na situáciu práva na náhradu škody - bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré právo v čase uzatvorenia dohody o urovaní medzi stranami sporu neexistovalo (inak povedané, či obsahom dohody o urovaní môže byť napr. vzdanie sa práva, ktoré môže vzniknúť neskôr) sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a to od uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. júna 2009 sp. zn. 6 MOBdo 4/2008, ktorý riešil právne dôsledky dohody o urovaní podľa § 585 ods. 1 OZ. Z porovnania právnych záverov, na ktorých v napadnutom rozsudku založil svoje rozhodnutie odvolací súd, s podstatou záverov najvyššieho súdu vyjadrených v označenom rozhodnutí nie je podobnosť - nijako skutkovo a právne nesúvisí s danou vecou. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu jasne vyplýva, že od vyriešenia uvedenej právnej otázky nezáviselo a ani nemohlo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, pretože odvolacím súdom táto otázka riešená nebola. Naopak, z odôvodnenia je zrejmé, že právnou otázkou, ktorú odvolací súd riešil a od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie, bola otázka naplnenia predpokladov vzniku zodpovednosti na náhradu škody podľa § 420 OZ, porušenie právnej povinnosti, vznik škody, príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody a zavinenie. Riešenie tejto právnej otázky však nebolo predmetom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. júna 2009 sp. zn. 6 MOBdo 4/2008 a preto sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí od ustálenej rozhodovacej praxe nemohol odchýliť. Za situácie, keď dovolaním bola napadnutá právna otázka, ktorá odvolacím súdom riešená nebola, absentoval predmet dovolacieho prieskumu a odvolací súd tak nemohol pristúpiť k posudzovaniu správnosti riešenia niečoho, čo riešené nebolo.

17. V neposlednom rade najvyšší súd uvádza, že posúdenie platnosti dohody o urovaní vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody malo len povahu prejudiciálnej otázky, jej vyriešenie však v danom prípade nevyznelo v neprospech žalobcu; nárok na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského

uplatnenia mu bol priznaný i napriek existencii dohody o urovnaní, nie však v ním požadovanej výške.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému úspešnému v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalobcovi zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 CSP).

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.